Felső-Szabolcsban találták a ritka gombafajt!

ÍRTA ÉS FÉNYKÉPEZTE: **Ifj. AGÁRDI SÁNDOR** középiskolai tanár, Szent László Katolikus Középiskola, Kisvárda

Az akkor még ismeretlen gombafajról szóló bemutatást iskolánk honlapján 2019. július 31-én olvashattuk. Az azóta eltelt időszak során sikerült pontos meghatározással megoldani ezt a „rejtélyt”.

A múlt év július 27-én a kora délutáni órákban Tornyospálca község Jéki-szélén, pontosabban a Kotyor és a Páskom között található körülbelül húszéves *fehér nyáras* erdőben *nyárfa-érdestinóru* (Leccinum duriusculum) gomba fotózására készültünk. A kutatónap előtt bőséges eső áztatta a vidéket. A sok csapadék és a meleg ellenére az érdestinóruból – ki tudja miért – csak öt-tíz elöregedett termőtestet találtunk. Már visszafelé tartottunk a Kotyor nevű régi vízállás és disznólegelő felől, amikor az erdő szélén, a második sor nyárfa alatt – néhány lépésnyire a tarlóföldtől – feltűnő, sőt, „ijesztő” jelenséget figyeltünk meg.

Az egyik korhadó, karvastagságú nyárfa tövében furcsa élőlény hívta fel magára a figyelmet. A közepesen napsütötte részen kissé meggörbült, vöröses-fehéres, ujjszerű gombák voltak láthatók. A terület talaját a népnyelv úgynevezett „hideg fődnek” mondja.

Szürke agyagtalaj váltakozik itt a barna erdőtalaj kisebb foltjaival. A környező szántóterületek színükben is jól mutatják az egykori vízállásfoltok kiterjedését. Nem lehetett nem észrevenni. Szinte az egész aljnövényzet barnás-zöldes-sárgás volt a már lehullott nyárlevelektől és az elszáradt *egérárpa* szalmájától, viszont a száraz fa tövében az öt ceruzavastagságú „valami” látványa nem hagyott nyugodni.

A magammal vitt fényképezőgéppel több képet is készítettem. Azt már láttam, hogy valamiféle gomba (szömörcsögféle) lehet, de biztosat csak hazaérve, a határozás során próbáltam mondani. Kiderült, hogy valóban szömörcsögöt találtunk. Ezt egyébként már a kellemetlen dögszaga is elárulta, amint az objektívvel fölé hajolva jól érezhettem. Nagyobb, akár arasznyira is megnövő rokona, a *homoki szömörcsög* (Phallus hadriani) a kisvárdai Szent László Katolikus Középiskola rózsakertjének egyik érdekessége volt azokban a napokban.

Amikor megbeszéltem a látottakat másokkal is, és a képekkel több gombász szakember is találkozhatott, ők úgy vélték: feltehetően valami ritkaságot leltünk. A talált gomba makromorfológiai jegyei alapján az látszott valószínűnek, hogy a ritka – igen sokak által (általam sem) –, eddig még nem látott *elegáns kutyaszömörcsög* (Mutinus elegans) vagy a hazánkban eddig még nem talált
málnavörös kutyaszömörcsög
(Mutinus ravenelii) került elő, bár a csak szakemberek által elvégezhető pontosabb vizsgálatok még hátravoltak.

Mindenesetre órák múlva visszamentünk a megtalálás helyszínére, és bizonyító példányként néhányat begyűjtöttünk a forróságban már fonnyadó termőtestekből. Édesapám és jómagam is évek óta járjuk és fotózzuk a természetet, de most találkoztunk először ehhez hasonló különleges lénnyel. A fa tövében még több, úgynevezett boszorkánytojást (a gomba zárt, fiatal termőtestét) is felleltünk az avarban. Ezekből a hófehér kis labdákból bújik majd ki a gomba 5-8 centiméter magas, ceruzavastag termőteste.

A vizuális megfigyelés nem volt elégséges a faj pontos meghatározásához, ezért kértünk segítséget a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetemen *Dima Bálint* gombataxonómustól. A hozzá elküldött szárított anyag molekuláris filogenetikai vizsgálata egyértelműen igazolta, hogy a faj valóban a málnavörös kutyaszömörcsög. A szakértő abban is megerősített bennünket, hogy ez a példány a faj első hazai bizonyított előfordulása
.
Az alábbi cikket elküldtük a Természet Búvár lapnak is, ahonnan szakvéleményt kértek hazánk egyik legnagyobb szaktekintélyétől. Dr . Rimóczi Imre professzor úr szaklektori véleményét ez úton csatolom.

"A küldött fotók valóban a Mutinus ravenelii fajt mutatják. Agárdi Sándor részletes és szakszerű leírása teljesen illeszkedik a fajhoz. A molekuláris vizsgálat már szinte csak egyféle túlbiztosítása a véleménynek. Gratulálok Agárdi Tanár Úrnak a ritka szerencséjéhez, és ahogyan ezt a szerencsét kezelte. További sok hasonló sikert kívánok Tanár Úrnak, nagy örömöt jelentene számomra, ha egyszer együtt dolgozhatnánk nyírségi terepen."

